

Lieta C-118/22**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu****Iesniegšanas datums:**

2022. gada 17. februāris

Iesniedzējtiesa:*Varhoven administrativen sad* (Bulgārija)**Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:**

2022. gada 10. janvāris

Kasācijas sūdzības iesniedzējs:

NG

Atbildētājs kasācijas instancē:*Direktor na Glavna direksia "Natsionalna politsia" pri MVR –
Sofia***Pamatlietas priekšmets**

NG iesniegtā kasācijas sūdzība par *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijas pilsētas Administratīvā tiesa, Bulgārija) spriedumu, ar ko tika noraidīta viņa prasība, ar kuru apstrīdēts *Direktor na Glavna direksia "Natsionalna politsia" pri Ministerstvo na vatrešnite raboti (MVR)* (Bulgārijas Republikas Iekšlietu ministrijas Ģenerāldirekcijas "Valsts policija" direktors) 2020. gada 2. septembra rīkojums par atteikumu dzēst kriminālreģistrācijas ierakstu Nr. 16903, ko 2015. gada 2. jūnijā attiecībā uz NG veikusi *Rayonno upravlenie Kazanlak pri Oblastna direksia na MVR – Stara Zagora* (Iekšlietu ministrijas Stara Zagoras apgabala direkcijas Kazanlakas rajona policijas pārvalde).

Personas datu apstrāde, ko kompetentās iestādes veic, lai novērstu, izmeklētu, atklātu noziedzīgus nodarījumus vai sauktu pie atbildības par tiem, vai izpildītu kriminālsodus. Nosacījumi kriminālreģistrācijas ieraksta dzēšanai.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu tiek iesniegts saskaņā ar LESD 267. panta pirmās daļas b) punktu.

Prejudiciālais jautājums

Vai Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2016/680 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi, ko veic kompetentās iestādes, lai novērstu, izmeklētu, atklātu noziedzīgus nodarījumus vai sauktu pie atbildības par tiem vai izpildītu kriminālsodus, un par šādu datu brīvu apriti, ar ko atceļ Padomes Pamatlēmumu 2008/977/TI, 5. panta interpretācija, skatot to kopā ar 13. panta 2. punkta b) apakšpunktu un 3. punktu, pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kas piešķir kompetentajām iestādēm praktiski neierobežotas tiesības, apstrādājot personas datus noziedzīgu nodarījumu novēršanas, izmeklēšanas, atklāšanas vai kriminālvajāšanas par tiem vai kriminālsodu izpildes nolūkos, un/vai atceļ datu subjekta tiesības uz savu datu apstrādes ierobežošanu, datu dzēšanu vai iznīcināšanu?

Atbilstošās Savienības tiesību normas un judikatūra

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/680 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi, ko veic kompetentās iestādes, lai novērstu, izmeklētu, atklātu noziedzīgus nodarījumus vai sauktu pie atbildības par tiem vai izpildītu kriminālsodus, un par šādu datu brīvu apriti, ar ko atceļ Padomes Pamatlēmumu 2008/977/TI (OV 2016, L 119, 89. lpp.), 5., 13. un 14. pants

Atbilstošās valsts tiesību normas

Nakazatelen kodeks (Kriminālkodekss, turpmāk tekstā – “NK”), 82., 85. un 88.a pants

Zakon za Ministerstvo na vatreshnite raboti (Likums par Iekšlietu ministriju, turpmāk tekstā – “ZMVR”), 25.–27. un 68. pants

Naredba za reda za izvarshvane i snemane na politseyska registratsia (Rīkojums par kriminālreģistrācijas kārtību), 18.–22. pants

Īss pamatlietas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 2020. gada 15. jūlijā NG no Sofijas lūdza *Rayonno upravlenie na MVR, grad Kazanlak* (Iekšlietu ministrijas Kazanlakas rajona policijas pārvalde) dzēst kriminālreģistrācijas ierakstu, kas veikts saistībā ar šīs policijas pārvaldes

lietvedībā esošu izmeklēšanas procesu. Šajā sakarā viņš iesniedza sodu reģistra izziņu, kas apliecina, ka viņš nav iepriekš bijis sodīts.

- 2 2020. gada 29. jūlijā Kazanlakas rajona policijas pārvaldes vadītājs informēja *Oblasna direktsia na MVR – Stara Zagora* (Iekšlietu ministrijas Stara Zagoras apgabala direkcija) direktora vietnieku, ka attiecībā uz NG 2015. gada 2. jūnijā ir ticis veikts kriminālreģistrācijas ieraksts Nr. 16903 saistībā ar kādu šīs policijas pārvaldes lietvedībā esošu izmeklēšanas procesu, jo NG kā liecinieks ir sniedzis nepatiesu liecību, kas ir kvalificējams kā NK 290. panta 1. punktā paredzēts noziedzīgs nodarījums.
- 3 2020. gada 13. augustā Kazanlakas *Rayonen prokuror* (rajona prokurors) informēja Iekšlietu ministrijas Stara Zagoras apgabala direkciju, ka NG ir bijis apsūdzēts NK 290. panta 1. punktā paredzētā noziedzīgā nodarījumā. 2015. gada 2. jūlijā *Rayonen sad Kazanlak* (Kazanlakas rajona tiesa) pret NG tika celta apsūdzība, un ar 2016. gada 28. jūnija spriedumu viņš tika notiesāts, piespriežot nosacītu brīvības atņemšanu uz vienu gadu. Šis spriedums tika atstāts spēkā ar *Okrazhen sad Stara Zagora* (Stara Zagoras apgabaltiesa) 2016. gada 2. decembra spriedumu. 2018. gada 14. martā sods bija izciests.
- 4 Administratīvā iestāde pieprasīja apliecinātas spriedumu kopijas. Pārbaudes rezultāti tika izklāstīti 2020. gada 19. augusta ziņojumā, kurā ieteikts iesniegt *Glavna direktsia "Natsionalna politisia" – Sofija* (Sofijas Ģenerāldirekcija "Valsts policija") adresētu, argumentētu priekšlikumu saistībā ar atteikumu dzēst kriminālreģistrācijas ierakstu Nr. 16903, ko 2015. gada 2. jūnijā veikusi Kazanlakas rajona policijas pārvalde attiecībā uz personu NG saistībā ar izmeklēšanas procesu par NK 290. panta 1. punktā paredzēto noziedzīgo nodarījumu, par kuru NG ar *Rayonen sad Kazanlak* 2016. gada 28. jūnija spriedumu, kas atstāts spēkā ar *Okrazhen sad Stara Zagora* 2016. gada 2. decembra spriedumu, tika notiesāts ar nosacītu brīvības atņemšanu.
- 5 2020. gada 19. augustā tika izstrādāts *Direktor na Glavna direktsia "Natsionalna Politsia" pri MVR* (Iekšlietu ministrijas Ģenerāldirekcijas "Valsts policija" direktors) iesniedzams priekšlikums par rīkojuma izdošanu, ar kuru saskaņā ar ZMVR 68. panta 6. punktu tiek atteikts dzēst kriminālreģistrācijas ierakstu attiecībā uz personu NG no Sofijas, jo tam nav tiesiska pamata.
- 6 2020. gada 2. septembrī *Direktor na Glavna direktsia "Natsionalna Politsia" pri MVR* izdeva apstrīdēto rīkojumu par atteikumu dzēst Iekšlietu ministrijas Stara Zagoras apgabala direkcijas Kazanlakas rajona policijas pārvaldes 2015. gada 2. jūnijā veikto kriminālreģistrācijas ierakstu Nr. 16903. Atteikums tika pamatots ar to, ka likumīgā spēkā stājies notiesājošs spriedums nav starp izsmeloši uzskaitītajiem iemesliem, kas pamato kriminālreģistrācijas ierakstu dzēšanu saskaņā ar ZMVR 68. panta 6. punktu, pat ja ir notikusi sodāmības dzēšana.

- 7 2020. gada 8. oktobrī NG cēla *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijas pilsētas Administratīvā tiesa) prasību, kas vērsta pret *Direktor na Glavna direksia "Natsionalna Politsia" pri MVR* 2020. gada 2. septembra rīkojumu.
- 8 Pirmās instances tiesa atzina, ka apstrīdētais *Direktor na Glavna direksia "Natsionalna Politsia" pri MVR* rīkojums ir pareizs un likumīgs, un NG prasību noraidīja.
- 9 Tiesa uzskatīja, ka kriminālreģistrācija pēc savas būtības ir personas datu apstrādes veids, kam saskaņā ar *ZMVR* nav nepieciešama datu subjekta piekrišana. Iemesli, kas pamato kriminālreģistrācijas ierakstu dzēšanu, ir izsmeloši uzskaitīti *ZMVR* 68. panta 6. punktā, un lietā netika iesniegti pierādījumi par to, ka pastāvētu kāds no uzskaitītajiem kriminālreģistrācijas ieraksta dzēšanas iemesliem. Turklāt tiesa uzskatīja, ka starp pusēm nav strīda par to, ka NG ar likumīgā spēkā stājušos spriedumu ir ticis notiesāts par *NK* 290. panta 1. punktā paredzēta noziedzīga nodarījuma izdarīšanu un ka piespriestais sods ir izciests un ir notikusi sodāmības dzēšana. Tā norādīja, ka r sodāmības dzēšana nav viens no likumā skaidri uzskaitītajiem iemesliem, kas pamato kriminālreģistrācijas ieraksta dzēšanu un ka šie iemesli nevar tikt interpretēti plaši, jo kriminālreģistrācijas ieraksta izdarīšanai ir citi mērķi (saskaņā ar *ZMVR* 27. pantu – valsts drošības garantēšana, noziedzības apkarošana un sabiedriskās kārtības uzturēšana), nevis sodāmības dzēšana, kas paredzēta, lai dzēstu sodāmību un novērstu ar to saistītās sekas nākotnē. Attiecībā uz direktīvas 13. un 14. panta piemērošanu pirmās instances tiesa uzskatīja, ka tie nav pārkāpti, jo nebija pierādījumu, ka NG būtu liegta pieprasītā informācija, un ka Savienības tiesības principā neaizliedz personas datu apstrādi valsts drošības aizsardzības, noziedzības apkarošanas un sabiedriskās kārtības uzturēšanas nolūkā.
- 10 Iepriekš izklāstīto iemeslu dēļ tiesa secināja, ka *ZMVR* 68. panta 6. punkts salīdzinājumā ar vispārējiem noteikumiem personas datu aizsardzības jomā ir speciāla tiesību norma, kas līdz ar to ir prioritāra, un ka nav iespējams dzēst policijas reģistra ierakstu citu iemeslu dēļ nekā tie, kādus paredz šī speciālā tiesību norma. Tā NG prasību noraidīja.
- 11 Pirmās instances spriedums tika pārsūdzēts Bulgārijas Republikas *Varhoven administrativen sad* (Augstākā administratīvā tiesa) kasācijas instancē, kas ir iesniedzējtiesa, kura uzskata, ka strīda pareizai izšķiršanai ir nepieciešama Savienības tiesību interpretācija.

Pamatlietas pušu galvenie argumenti

- 12 Kasācijas sūdzības iesniedzēja galvenais arguments ir tāds, ka tiesas secinājums, ka apstrīdētais rīkojums par atteikumu dzēst kriminālreģistrācijas ierakstu ir atzīstams par likumīgu, ir kļūdainš, jo tā nav ņēmusi vērā, ka direktīvas 5., 13. un 14. panta vispārējā nozīme ir tāda, ka datu glabāšanas veidā veiktas personas datu apstrādes termiņš nevar būt bezgalīgs (neierobežots). Turklāt viņš apgalvo, ka, nepastāvot tiesiskam pamatojumam kriminālreģistrācijas ierakstu dzēšanai pēc

sodāmības dzēšana, notiesātā persona principā nekad nevar pieprasīt, lai tiek dzēsti tās personas dati, kurus kompetentās iestādes ir savākušas saistībā ar tās izdarītu noziedzīgu nodarījumu, par ko jau ir izciests sods un notikusi sodāmības dzēšana, un tādējādi dati tiek glabāti neierobežotu laiku.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 13 Iztiesāšanas sastāvs, kas izskata lietu, konstatē, ka NG ir fiziska persona, kura ar likumīgā spēkā stājušos spriedumu ir notiesāta par tāda noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, par kuru apsūdzību izvirza valsts, ir izcietusi par to piespriesto sodu un tās sodāmība ir dzēsta saskaņā ar *NK* 88.a panta 1. punktu un 82. panta 1. punkta 5. apakšpunktu. Sodāmība tika dzēsta 2020. gada 14. martā.
- 14 Valsts tiesībās ir izveidota tādu tiesību normu sistēma, kas reglamentē tādu personu kriminālreģistrāciju, kuras tiek apsūdzētas tīšos noziedzīgos nodarījumos, par kuriem apsūdzību pēc savas ierosmes ceļ valsts.
- 15 Kriminālreģistrācija pēc savas būtības ir personas datu apstrāde, ko veic kompetentās iestādes, lai novērstu, izmeklētu, atklātu noziedzīgus nodarījumus vai sauktu pie atbildības par tiem, vai izpildītu kriminālsodus, tostarp lai pasargātu no draudiem sabiedriskajai drošībai un tos novērstu, un ietilpst Direktīvas (ES) 2016/680 piemērošanas jomā.
- 16 Valsts tiesību aktu sistēma pieļauj, ka kriminālreģistrācijas ieraksti var tikt dzēsti (anulēti, iznīcināti), ja ir izpildīti konkrēti priekšnoteikumi. Iemesli, kas pamato ierakstu dzēšanu, ir izsmelīgi uzskaitīti *ZMVR* 68. panta 6. punktā, un notikusi sodāmības dzēšana nav viens no tiem. Tādēļ šajā gadījumā reģistrācijas ierakstu nevar dzēst, un neviens no pārējiem iemesliem nav piemērojams.
- 17 Savienības tiesību aktos, it īpaši Direktīvas (ES) 2016/680 26. apsvērumā, kas paredz, ka jebkurai personas datu apstrādei ir jābūt likumīgai, godprātīgai un pārredzamai, ir pieprasītas garantijas tam, ka personas dati netiek vākti pārmērīgā apjomā un netiek glabāti ilgāk, nekā tas ir nepieciešams nolūkiem, kādiem tie tiek apstrādāti. Ir noteikts arī, ka pārzinim ir jāparedz termiņi to dzēšanai vai periodiskai pārskatīšanai. 34. apsvērumā skaidri noteikts, ka personas datu apstrādei, ko veic kompetentās iestādes, lai novērstu, izmeklētu, atklātu noziedzīgus nodarījumus vai sauktu pie atbildības par tiem, vai izpildītu kriminālsodus, tostarp lai pasargātu no draudiem sabiedriskajai drošībai un tos novērstu, ir jāieņem arī darbības datu apstrādes ierobežošanai, dzēšanai vai iznīcināšanai.
- 18 Šie principi atspoguļojas tādos specifiskos noteikumos kā direktīvas 5. pants, kas uzliek dalībvalstīm pienākumu noteikt atbilstīgus termiņus personas datu dzēšanai vai personas datu glabāšanas vajadzības regulārai pārskatīšanai, tostarp procesuālo kārtību, kas ļauj nodrošināt šo termiņu ievērošanu. 13. panta 2. punktā ir paredzēts dalībvalstu pienākums likumā paredzēt, ka, lai datu subjekts varētu īstenot savas tiesības, pārzinis tam sniedz informāciju par laikposmu, cik ilgi personas dati tiks

glabāti, vai – ja tas nav iespējams – kritērijiem, kas tiek izmantoti minētā laikposma noteikšanai. 13. panta 3. punkts piešķir dalībvalstīm tiesības pieņemt leģislatīvus pasākumus, lai atliktu, ierobežotu vai pat vispār nesniegtu informāciju datu subjektam [13. panta 2. punkts], taču tikai, ciktāl tiek pienācīgi ņemtas vērā attiecīgās fiziskās personas pamattiesības un leģitīmās intereses.

- 19 Tiesa, kurā iesniegta kasācijas sūdzība, uzskata, ka nav skaidrs, vai direktīvas mērķi pieļauj tādus dalībvalstu tiesisko regulējumu, kas piešķir kompetentajām iestādēm praktiski neierobežotas tiesības, apstrādājot personas datus noziedzīgu nodarījumu novēršanas, izmeklēšanas, atklāšanas vai kriminālvajāšanas par tiem vai kriminālsodu izpildes nolūkos un atceļ datu subjekta tiesības uz savu datu apstrādes ierobežošanu, datu dzēšanu vai iznīcināšanu.
- 20 Apsverot, vai bija nepieciešams iesniegt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, iesniedzējtiesa ņēma vērā, ka saskaņā ar Direktīvas septīto apsvērumu “konsekventas un augsta līmeņa personas datu aizsardzības nodrošināšana fiziskām personām un personas datu apmaiņas veicināšana starp dalībvalstu kompetentajām iestādēm ir būtiska, lai nodrošinātu efektīvu tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās un policijas sadarbību. Šajā nolūkā fizisku personu tiesību un brīvību aizsardzības līmenim attiecībā uz personas datu apstrādi, ko veic kompetentās iestādes, lai novērstu, izmeklētu, atklātu noziedzīgus nodarījumus vai sauktu pie atbildības par tiem, vai izpildītu kriminālsodus, tostarp lai pasargātu no draudiem sabiedriskajai drošībai un tos novērstu, vajadzētu būt līdzvērtīgam visās dalībvalstīs”.
- 21 Tiesai, kurā iesniegta kasācijas sūdzība, ir zināms, ka Eiropas Savienības Tiesā tiek izskatītas divas lietas – C-180/21, ko *Administrativen sad Blagoevgrad* (Blagojevgradas administratīvā tiesa, Bulgārija) iesniegusi 2021. gada 23. martā, un C-205/21, ko *Spetsializiran nakazatelen sad* (Specializētā krimināllietu tiesa, Bulgārija) iesniegusi 2021. gada 31. martā. Taču tās attiecas uz citiem Direktīvas (ES) 2016/680 noteikumiem un neietekmē šajā lietā izlemjamo jautājumu. Pārbaudot Eiropas Savienības Tiesas judikatūru, kas ir pieņemta prejudiciālu nolēmumu ietvaros, netika konstatēts neviens spriedums, kurā būtu sniegta atbilde uz galveno šajā lietā izvirzīto jautājumu, un līdz ar to atbilde uz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu nodrošinātu attiecīgo Direktīvas 2016/680 noteikumu vienveidīgu interpretāciju.